

Сураи Абаса

80-уми сураи «Қуръон» буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда,
аз 42 оят иборат аст

Номи ин сура аз нахустин ояти он гирифта шудааст. «Абаса» - дар луғат ба маънои туршрӯй омадааст. Ҳамчунин ба маънои «чеҳра дар ҳам кашидан» низ меояд.

Бақте ки ҳазрати Расулаллоҳ (с) мардумро ба сӯйи дини Ислом даъват мекарданд, бузургони Қурайш аз Ислом овардан саркашӣ карданд. Расули Худо (с) меҳостанд, бузургони Маккаи муаззама ба зудӣ ба дини Ислом дароянд, ба умеди он ки шояд ба сабаби Ислом овардани сардорони Макка ҳамқаваммон ва тобеъонашон низ майл ба дини тоза эълоншуда намоянд, рӯзе бо чанде аз сардорони қавми Қурайш мулоқот мекарданд. Дар ин ҳангом Абдуллоҳ ибни Умми Мактум, ки ҳар ду чашмонаш нобино буд, ба назди ӯ (с) омад ва аз Он ҳазрат (с) дархост намуд, ки аз "Қуръон" барои ӯ чизе таълим бидиҳад. Чун Расули Худо (с) ба даъвати сардорони Қурайш машғул буданд, ба Абдуллоҳ ибни Умми Мактум таваҷҷуҳ зоҳир накарданд. Он нобино дар хоҳиши худ он қадар исрор кард, ки бар Расулаллоҳ (с) гарон омад ва хоҳири мубораки Он кас (с) ошuftа шуд ва чеҳра дар ҳам кашида, аз ӯ рӯй гардониданд. Дар ҳамин асно Аллоҳтаъоло ба Расули Худ (с) ваҳй фиристод ва ин сураи муборак нозил шуд. Аз маънои оятҳои ин сура бармеояд, ки ҳазрати Муҳаммад (с) мавриди итоби Худованд қарор гирифтааст. Оятҳои ин сура бори дигар китоби осмонӣ будани Қуръони азимушшаъро собит месозанд. Зеро кадом шахс ҳангоми роҳбарияти хеш дар китоби худ худро мавриди сарзанишу итоб қарор медиҳад? Ҳамчунин рӯшан мегардад, ки чун Расулаллоҳ (с) ба хоҳири даъвати мардони баландмартабаю бузург ва молдору номдор аз иҷобату дархости марди нобино рӯй тофтанд, Худованд Он касро итоб кард.

Ин итоб далолат бар он мекунад, ки дини мубини Ислом як дини баробарию бародарӣ аст. Миёни мардуми хурду бузург, сарватманду гадо, молдору бенаво фарқият намегузорад.

Баъди омадани итоби Худованд, ҳазрати Муҳаммад (с) ҳар кучо, ки Абдуллоҳ ибни Умми Мактумро медиданд, ё ба ҳузури ӯ меомаданд, ба истиқболи ӯ аз дари марҳамат аз ҷой бармехестанд

ва ридои муборакашонро бар Замин аз баҳри ӯ меандохтанд ва мегуфтанд:

«Марҳабо би ман ѓотабанӣ фиҳӣ Раббӣ» - яъне – «Хуш омад касе, ки дар боби вай Парвардигори ман бар ман итоб намуд!».

Ин буд назари мухтасар ба мундариҷоти сураи Абаса.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону бениҳоят бораҳм аст.

عَبَسَ وَتَوَلَّى

Ўабаса ва тавалла. 1.

1. Рӯй турш кард ва сар баргардонид,

Табиист, ки чун шахсе бо нафари дигар сари масъалаи муҳиме дар гуфтугӯ бошад, фарди дигаре аз канор омада, сухани ӯро буридаву, гапи худро гӯяд ва онро гаштаю баргашта такрор кунад, ба он шахсе, ки суханаш бурида шуд, ин рафтор бисёр нохуш меояд. Расули Худо (с) низ чун дар ҳамин ҳолат қарор дошт, рӯй турш кард. Кай?

أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى

Ан ҷааҳу-л-аъма. 2.

2. чун омад наздаш шахси нобино.

Яъне Расулаллоҳ (с) аз кирдори марди нобино барошуфта шуданду бар рухсорашон чин намудор шуд. Ҳол он ки мебоист он мардро маъзур медонистанду дилшикаста намекарданд ва талаби ӯро ба ҷо меоварданд, ки ӯ мегуфт, ки эй Муҳаммад (с.), донон маро аз он чи ки донондааст туро Худо! Ин ояҳо гӯё як гилаи дӯстонаест, ки Аллоҳтаъоло назди дигарон бар Расули Хеш (с) намуд.

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَكِّي

Ва ма юдрика лаъаллаҳу яззакка. 3.

3. Ва чӣ дононд туро: шояд, ки ӯ (аз шунидани ҷавоби саволи худ) пок мешуд?

Ин ҷо итобу хитоби Парвардигор бар Ҳабиби Худ (с) аст. Яъне Парвардигор мефармояд, ки ту аз кучо медонӣ, шояд ба шунидани Қуръон он нобино аз гуноҳҳои худ пок гардад ва туро пайравӣ кунад. Ту, эй Муҳаммад (с), нобиноро нодида мегири ва ҳама таваҷҷуҳатро ба сарватмандон равона кардаӣ!

أَوَيَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الْذِّكْرَىٰ

Ав яззаккару фа танфаъаху-з-зикро. 4.

4. Ё панд мешунид, пас, он панд ӯро нафъ мерасонд.

Шояд, ки таълими Қуръон ӯро панди бузурге меод ва ин панд ӯро нафъ мерасонд, аммо ту бошӣ...!

أَمَّا مَنْ أَسْتَغْنَىٰ

Аммā манистағнā. 5.

5. Аммо касе, ки ӯ тавонгар аст,

Яъне ту ба сӯйи касоне, ки бо боигарии худ машғуланду мефаҳранд ва ба суханони ту чандон гӯш намедиханд, нигоҳ мекуни! Ҳол он ки панду насиҳат онҳоро коргар намешавад ва таъсир ҳам намекунад...

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ

Фа анта лаҳу тасаддā. 6.

6. пас, ту дар фикри ӯ мешавӣ.

Яъне чаро таваҷҷуҳ ба касе мекуни, ки сухани туро гӯш намекунад? Ту аз чунин сарватмандони мутақаббаре, ки мусалмон намегарданд ва пеши Маъбуди барҳақ сари ниёз намегузоранд ва расули ӯ (с)-ро фармон намебаранд, дурӣ бичӯй ва дар фикри онҳо мабош. Ҳар носеҳ (насиҳатгар) аз мазмуни ин оятҳо метавонад, мақоми худро муайян созад.

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَكِّيٰ

Ва мā ъалайка аллā яззаккā. 7.

7. Ва (ҳол он ки) агар пок нагарданд, бар уҳдаи ту чизе нест.

Эй Расули Мо (с), ту тасаввур намудай, ки шояд имон овардани сардорони Қурайш сабаби тарғиби дигарон ба Ислом гардад. Ҳол он ки агар онон даъватро напазиранд, аз ту пурсида намешавад, ки чаро онҳо ба даъвати ту ислоҳ намешаванд.

Яъне ба онҳо ин қадар мутаваҷҷеҳ мабош, то мардуме, ки дӯстдори Исломанду меҳоханд панд бигиранд, аз илтифоти ту маҳрум нагарданд. Ё мардуми нодон ҳақиқати корро нафаҳмида гумон накунад, ки Он ҳазрат (с) ба тарафи тавонгарон ва дорандагон нисбат ба нодорон ва шикастадилон бештар илтифот дорад. Пас, зараре, ки аз ин гумони нодуруст ба Ислом мерасад, аз манфиати имон овардани чанд мутакаббир бештар аст. Вазифаи ту ҳамин таблиғ аст, ки мекуни аммо ҳидоят аз ҷониби Парвардигор аст.

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَىٰ

Ва амма ман ҷаака ясъа. 8.

8. Ва аммо касе, ки пеши ту шитобон биёяд -

Ишора ба сӯи Абдуллоҳ Умми Мактум аст, ки бошитоб ба сӯи Расули Худо (с) омад, то аз Қуръон панд бишнавад.

وَهُوَ تَخَشَّىٰ

Ва ҳува яхшā. 9.

9. ва ҳол он ки ӯ (аз Худо) метарсад,

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ

Фа анта ъанҳу талаҳҳā. 10.

10. пас, ту аз вай рӯ мегардонӣ (ва ба дигаре машғул мешавӣ).

Эй ҳабиби Ман (с), ту аз таваҷҷуҳи он касе, ки худотарсу ботақвост ва бо шавқи дил бо зикри Худо ба сӯи ту мешитобад, худдорӣ мекуни? Валлоҳу аълам.

Худованд Расулаш (с)-ро амр фармуд, ки байни шарифу заиф, фақиру ғанӣ, сайиду обид, калону хурд ва марду зан касеро хос накунад. Худованд касеро, ки хоҳад, ба сӯи роҳи Худ ҳидоят мекунад.

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ

Каллā иннаҳā тазкираҳ. 11.

11. Ҳаргиз набояд чунин кард, ҳаройина, оёти Қуръон барои панд ва тазаккур аст.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ

Фа маъ шāа закараҳ. 12.

12. Пас, ҳар кӣ Қуръонро хоҳад, аз он панд гирад.

Яъне агар давлатмандони мутакаббир Қуръони шарифро нахонанд ва ба ин панд гӯш надиханд, ба худ бадӣ мекунанд. Қуръон ба онҳо ниёзманд нест ва на ҳазрати Расул (с) маҷбур аст, ки то ин дараҷа аз паи онон биафтад, зеро панди лозима ба таври умумӣ дода шудааст. Касе, ки барои худ некӣ мехоҳад, Қуръонро бихонад ва дар он диққат кунад ва панд гирад. Зеро:...

فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ

Фӣ сӯҳуфи-м мукаррамаҳ. 13.

13. (Оятҳои илоҳӣ) дар саҳифаҳои гиромии-

Яъне ҳамаи оятҳои Қуръони карим дар саҳифаҳои муқаддас ва пок дар Лавҳулмаҳфуз навишта шудааст. Инчунин, дар Замин ҳам онро мардум ниҳоят азиз ва гиромӣ медоранд, дар ҷойҳои баланд аз рӯи ҳурмат нигоҳ медоранд ва ҳаракат мекунанд, то маънои онро фаҳмида, ба ҳукмҳо ва насиҳатҳои он амал намоянд. Аз ёд хондани он бетаҳорат иҷозат аст, аммо ба даст гирифтани Қуръон бе таҳорат мумкин нест. Дар ҳолати воҷиб будани ғусл, яъне ҷанобат, нифосу ҳайз қироат кардани каломи Раббонӣ, оят-оят мумкин нест. Магар ним калима ним калима агар зан муаллима бошад. Ин аст ҳурмати Қуръон, зеро он:...

مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ

Марфуъати-м мутāхҳараҳ. 14.

14. баландқадру ниҳоят покиза,

Яъне саҳифаҳои Қуръон бе нуқсон, мартабаашон баланд ва аз тамоми айбҳо ва хатоҳо ниҳоят пок буда, назди Аллоҳтаъоло қарор доранд.

Аллоҳтаъоло худаш муҳофизи Қуръон аст ва ин Қуръон ба дасти ҳар кас набуда, балки:...

بِأَيِّدِي سَفَرَةٍ

Би айди сафараҳ. 15.

15. ба дасти нависандагон (фариштагон)-и сафири

"Сафараҳ" фариштагонеро гӯянд, ки Аллоҳтаъоло онҳоро ҳамчун сафир байни худ ва бандагонаш қарор додааст. Ин Қуръон дар дасти чунин фариштагон аст. Ояти зер боз ҳам сифати онҳоро баландтар мебардорад.

كِرَامٍ بَرَرَةٍ

Киромӣ барараҳ. 16.

16. бузургвору некӯкор (назди Парвардигор сабт аст).

Онҳо фариштагони муқарраб (наздикгардонидашуда)-и олимартабаи даргоҳи илоҳӣ ва соҳиби ҳусну кароматанд. Онҳо каломи Аллоҳтаъолоро барои ваҳй ва ё иҷроиши дигар амалҳо ба амри Ӯ аз Лавҳи Маҳфуз мегиранд. Дар оятҳои наvbатӣ сухан дар бораи кофирону мункирон меравад.

قُتِلَ إِلَّا نَسْنُ مَا أَكْفَرَهُ

Қутила-л-инсону мӓ акфараҳ. 17.

17. Марг бар одамӣ бод, ки ин қадар носинос аст!

Яъне марг бар ин гуна инсонии беимон, ки Қуръони каримро, ки як неъмат азим аст, қадр накард ва ҳаққи Худоро нашинохт ва ба Худо куфру нофармонӣ варзид. Ҳатто андеша накард, ки Худо худӣ вайро чӣ гуна ба ҳастӣ овард ва ӯ ин қадар кофири саҳт шуд, ки Холиқи ҳудашро фаромӯш кард.

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

Мин айи шай-ин халақаҳ. 18.

18. Андеша намекунад, ки Худо ӯро аз чӣ чиз офарид?

Оё инсон намедонад, ки Худованд ӯро аз чӣ чиз офарид? Боре ақлашро дар ҷояш монда фикр кунад намешавад? Инсон хоҳад ё не, ояти зер ҷавоби ин саволро зоҳир месозад:

مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ

Мин-н-нутфатин халақаху¹ фа қаддараҳ. 19.

19. Аз оби нутфа ўро офариду нас, ўро андоза (тақдир) кард,

Баъд аз он ки нутфа аз пушти падар ба батни (бачадони) модар мегузарад, Худованд онро дар чил рӯз ба хуни сарбаста табдил медиҳад. Боз баъди гузаштани 40 рӯз онро ба ғушtpора мубаддал мегардонад, сипас то 40 рӯзи дигар устухонҳоро падида оварда онҳоро бо ғушту пӯст пӯшонида, тамоми аъзоҳои ўро дуруст месозад, то ин марҳила 4 моҳ сипарӣ мешавад. Баъдан малоикае бо амри Худованд ҷони (рӯҳи) он бандаро ба баданаш ворид месозад. Дар ин марҳила бо амри Парвардигор ризқу рӯзӣ, некию бадӣ, муддати умр ва дигар ҳолатҳои тақдираш низ сабт мегардад.

Ба қатраи оби беқадре, ки аз ҳусну идроку ақл ҳолӣ буд, Худои карим бо фазли Хеш ҳусну ҷамол ва ақлу идрок ато фармуд. Оё лоиқ аст, ки инсон асли худро фаромӯш кунад ва аз Офаридагор ва Мунъими (неъматдиҳандаи) ҳақиқии худ ва аз чунин панди судманде, ки ба воситаи Пайғамбари Хеш (с) барояш фиристонд, ғафлат варзида, безътиной кунад? Эй он касоне, ки ин қадар некиҳои Худоро фаромӯш кардаед, хуб мебуд, ки каме ҳаё мекардед ва роҳи дурустро интиҳоб мекардед!

ثُمَّ السَّيْلَ يَسْرُهُ ﴿٢٠﴾

Ѓумма-с-сабила яссараҳ. 20.

20. нас, барои баромадан роҳашро осон кард,

Худованд роҳи баромаданаширо аз батни модар осон кард ва инчунин роҳи фаҳмидани имону куфр ва неку бадро ба ӯ омӯхт. Имом Ҳасани Басрӣ гуфта: "Бо кадом рӯй инсон такаббур мекунад, ки ӯ ду маротиба аз роҳи бавл баромадааст?".

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾

Ѓумма аматаху¹ фа ақбараҳ. 21.

21. сипас, ўро бимиронид, нас, дар ғўраи кард,

Боз Худованд ҳидоят намуд, ки ҷасади ўро баъд аз мурдан ба қабр ниҳанд, то дар назари зиндаҳо беқадр нагардад. Марг ҳам неъматест. Агар марг инсонро думболгир набошад, ҷи корҳои бади ғушношунид накунад. Агар умр тўлонӣ бошад, ба тадриҷ заифу хору залил гардад. Ҳамчунин дар қабр кардан ҳам неъмат аст ва дар пӯсида рафтани хок шудани ҷасади инсон ҳам. Фикр кунед,

агар баъди вафот аз замони ҳ. Одам (а) то имрӯз ҷасадҳои мурдагонро дар ҳок дафн намекарданду онҳо намепошиданд, оё дар рӯи Замин ҷойи зисту гашт барои имрӯзиён боқӣ мемонд?

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ

Сумма изъа шъа аншараҳ. 22.

22. Баъд аз он ҳар гоҳ хоҳад, ӯро зинда месозад.

Худованд ҳар вақто ки хоҳад, барои ҳисобу китоби рӯзи қиёмат ӯро аз нав зинда мегардонад. Бовар намудан ба зинда гаштан баъд аз миронидан як рукни имон аст. Барои Аллоҳтаъолое, ки инсонро аз қатраи оби палид (обе, ки агар ба ҷое расад, он ҷоро шуста пок мегардонанд) бо ин қадар зебоию камолот офарид, аз нав зинда гардонидани ҷасади мурда баъд аз пӯсида ҳок шудани он ҳеч душворие надорад.

كَأَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ

Калла ламма яқзи ма амараҳ. 23.

23. Не-не! Он чӣ ӯро фармуд ба амал наовард.

Ҳаққо, инсонии мушрику кофир ҳеҷ гоҳ аз пайдоиши худ, аз қабру азоби он (олами барзах), аз зинда шудани бори дувум фикру андеша намекунад. Ҳатто на Холиқи худро мешиносад ва на ба фармудаи Ӯ амал мекунад. Он нофармонбардор ин қадар кибр меварзад, ки ҳарчи Аллоҳтаъоло амр кардааст, мисли имону тоъату ибодат ва дигар амрҳо, то ҳол ба ҷо наовардааст. Дилқуб шавад чунин инсон, ки лоақал ба таъоми худ назар намекунад?!

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ

Фа-л янзури-л-инсану ила таъамиҳ. 24.

24. Пас, бояд инсон (-и мункири баъс) ба сӯи таъоми худ назар кунад.

Инсонро басанда аст, бо назари эътибор ба сӯи ғизое, ки Худо ба ӯ медиҳад, дида бидӯзад. Оё касе қодир аст, ҷуз Худои оламиён, ба инсоният намудҳои гуногуни хӯрданиҳоро чун ризқ ато кунад? Оё ҳаст нафаре соҳиби қудрат, ки ақалан ба мисли донаи анор мевае ба вучуд биёрад? Албатта, нест! Пас, магар ҳамин далел шуда наметавонад ба ин бандаи кофир ва роҳгумкарда, ки ба хабари Худованд оиди аҳволи рӯзи қиёмат бовар кунад? Дар

ояти карима "таъом"-ро мисол овардан бе ҳикмат нест. Зеро таъом яке аз чизҳои зарурию асосии инсон аст. Ҳар моддаи лозимию ҷисми одам аз об, ҳаво ва хӯрок мегирад. Бо ирода ва ҳикмати Парвардигор дар ботини инсон як хоҳиши хеле пурқувват офарида шудааст. Қуввати ин нафс бо лаззатбӣ аз хӯрок тақвият дода шудааст, то ба дараҷае, ки барои ба даст овардани хӯрок инсон беҳирад ва аз Худо натарсанда ба ҳама пастӣ ва разилиҳо даст мезанад. Дар давоми ҳаёт ҳар кас садҳо ин гуна ҳолатҳоро мушоҳида мекунад.

Хулоса ҳама доимо дар тақоӣ ба даст даровардани маводи зиндагӣ, минҷумла хӯрок мешаванд. Ин оятҳоро ва ин мисол ("таъом")-ро шунида, шояд ҳар кас каме фикр кунад. Аммо сад афсӯс, инсонӣ ғафлатзада тановул карданаширо медонад, ва як лаҳза ба тафаккуру андеша намеравад, ки он чи ӯ хӯрда истодааст, аз қучо омадааст? Кӣ ин неъматҳоро ба ӯ додааст? Бинобар ин, Аллоҳтаъоло бо ояти зер мефаҳмонад:...

أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا

Анна сабабна-л-маъ сабба. 25.

25. Албатта, Мо (бо қудрати Худ) ба сурати бориш об (борон)-ро рехтем,

Аллоҳтаъоло мефармояд, ки Мо аз Осмон обро - яъне боронро барои рӯёндани гиёҳҳо бо қудрати Худ резонидем! Маълум аст, ки агар аз Осмон борону барф намерехт, дон ва дигар силсилаи хӯрданиҳоро пайдо кардан мумкин набуд.

Ҳол он ки манбаи асосии ҳамаи обҳои рӯи Замин чи шӯр ва чи ширин, аз барфу борон аст. Яке аз сабабҳои лозим будани боронро Аллоҳтаъоло дар ояти зер баён менамояд.

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا

Ќумма шақақна-л-арза шаққ. 26.

26. баъд аз он Заминро нек шиқофтем,

Аллоҳтаъоло бо сабаби оби борон Заминро барои рӯёндану неш задани тухми растаниҳо, ки сабаби ризқу рӯзии инсонҳо ва ҳайвонот аст, нарму мулоим гардонид, то ин ки онҳо Заминро шиқофта, барои иҷрои вазифаи худ рӯи Замин бароянд. Боз Худованд фармудааст, ки:...

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا

Фа а̇мбатнā фиҳā ҳаббā. 27.

27. пас, дар он Замин донро рӯёнидем -

وَعِنَبًا وَقَضْبًا

Ва ӯинаба-в ва қазбā. 28.

28. ва богҳои ангур ва сабзавтро -

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا

Ва зайтуна-в ва нахлā. 29.

29. ва инчунин дарахтҳои зайтун ва хурморо -

وَحَدَايِقَ غُلْبًا

Ва ҳадāиқа гулбā. 30.

30. ва богҳои зебои пурдарахтро -

وَفِكَهَةً وَأَبًّا

Ва фāкиҳата-в ва аббā. 31.

31. ва мевачоту гиёҳҳоро -

Аз барои шумо меваҳои гуногун ва баҳри чаҳорпоёнатон майсаву гиёҳҳои сабзро рӯёнидем. Ин ҳамаро ҳосил намудем:...

مَتَعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَمِكُمْ

Матāъа-л лакум ва ли анъāмикум. 32.

32. барои манфиати шумо ва чаҳорпоёни шумо.

Яъне баъзе аз ин рӯйиданиҳо барои шумо ва баъзе аз инҳо барои чаҳорпоёнатон ба кор меояд. Пас, эй инсонҳо, ба ҳуш биёед ва андеша кунед, агар ҳамаи инро Худо халқ намекард, барои рӯёнидани онҳо худро ба кучо мезадед? Ин сабабҳоро аз кучо пайдо мекардед?

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ

Фа узā чāати-с-сōххаҳ. 33.

33. Пас, вақте ки рӯзи овози каркунанда биёяд,

Яъне овози даҳшатноку шадиде, ки аз он гӯш кар мегардад, шунида шавад. Мурод аз ин овоз (нафха) сури дувуми. Исрофил (а) дар рӯзи қиёмат аст. Яъне вақто ки қиёмат қоим гардад. Он чӣ гуна рӯз аст?...

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ

Явма яфирру-л-мар-у мин ахӯҳ. 34.

34. рӯзе, ки мард аз бародари худ бигрезад -

Он рӯзест бисёр боҳайбат ва даҳшатнок. Ҳар кас бо худ овора, ҳеҷ кас ба ҳеҷ кас коре надорад. Ба ҳамагон маълум аст, ки бузургтарин муҳаббат ва дӯстӣ байни мардҳо ин муҳаббати бародарон аст. Қиёмат чунон даҳшат аст, ки ҳатто мард аз бародари худ дар гурез мешавад. Сабаби ин гурехтан дар шарҳи оятҳои минбаъда маълум мегардад.

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ

Ва уммиҳӯ ва абӯҳ. 35.

35. ва аз модару аз падари худ.

وَصَحْبَتِهِ وَبَنِيهِ

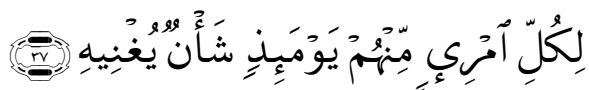
Ва соҳибатиҳӯ ва банӯҳ. 36.

36. Аз зани худ ва аз фарзандони худ (фирор кунад).

Яъне қиёмат рӯзест, бисёр сахту пурдаҳшат, ки натанҳо бародар аз бародар, ҳатто падару модар, хоҳар, зану шавҳар ва фарзандон аз ҳамдигар мегурезанд. Чаро мегурезанд? Он рӯз ба ҳама аён мегардад, ки амалҳои нек (савоб) ва амалҳои бад (гуноҳ) баркашида мешаванд. Ҳама аз даҳшати Дӯзах дар ҳарос мемонанд. Ҳар зарра амали нек чунон қадр пайдо мекунад, ки бо тамоми боигариҳои ин дунё муқоисанашаванда мешаванд. Ҳамаро тарс фаро мегирад, ки шояд савобам каму гуноҳам бисёр аст. Аз ин рӯ чун аз ҳамдигар заррае некӣ бо илтиҷову илтимос мепурсанд, ҷавоби рад мешунаванд. Аз касе пурсанд, дар ҷавоб узри худро мегӯяд: "На! наметавонам хоҳишатро ба ҷо биёрам. Шояд ин зарра некие, ки ба ту медиҳам, ба худи ман вақти ҳисоб лозим ояд. Пас, ман чӣ кор мекунам?".

Дар ин маврид ҳадис ворид шудааст, ки онро "ҳадиси шафоъат" гӯянд. Бо каме ихтисор маънои ҳадис ин аст. Мардум аз даҳшати қиёмат ба назди паёмбарони бузург (улулазм) раванд ва аз онҳо дархости шафоъат кунанд. Дар ҷавоб шунаванд: "Нафсӣ-нафсӣ". Яъне ман шафоъат пурсида наметавонам магар шафоати нафси худро. Ҳатто ба ҳазрати Исо (а) муроҷиат кунанд, ҳамин посухро шунаванд. Исо (а) бигӯяд, ки ман наметавонам ҳатто Марямро, ки модари ман аст шафоъат кунам... Билохира, ба назди паёмбари охирзамон ҳазрати Муҳаммади Мустафо (с) раванд. Расули Худо (с) наздики Арш рафта, сар ба сачда гузошта, аз Парвардигори Раҳим иҷозати шафоъат намудан бипурсад, Офаридгор ба ӯ (с) мақоми Маҳмуро бидиҳад, ки он мақом барои шафоъати умматон ваъда карда шудааст.

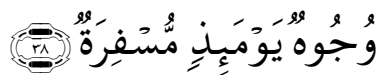
Худовандо, ба ҳабиби Худ (с) мақоми Маҳмуро ато кун ва аз шафоъати ҳабибат (с) моро бонасиб гардон, Омин!

Ли куллимрии-м минҳум явмаизин шаъну-й юғниҳ. 37.

37. Аз барои ҳар инсон он рӯз шуглест кифоякунанда.

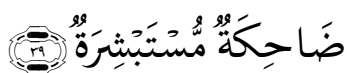
Дар ҳадиси шариф омада, ки Расулulloҳ (с) гуфт: **"Рӯзи қиёмат халоиқ сар аз хок бардоранд сарлuch ва бо тани бараҳна бо кулли аъзоҳояшон. Ҳатто он пӯсте, ки дар кӯдакӣ аз мардон ҳангоми хатна мебуранд, бо онҳо бошад, гӯё хатнанашуда бошанд"**. Ҳазрати Оишаи Сиддиқа гуфт: "Ё Расулаллоҳ (с) чӣ гуна марду зан сарлuchу бараҳна хезанд? Магар аврати худро аз назарҳо пинҳон намекунанд?" Расулаллоҳ (с) ҳамин оятро хонд. Он рӯз рӯзест, ки аз даҳшати он ҳама саргардони худ (чуноне ки дар ояти 10-ӯми сураи "Маъориҷ" гузашт) бошанд, ба ғайри кори худ дигар ҳеҷ чиз дар назарашон намоён нашавад.

Вучуҳу-й явмаизи-м мусфираҳ. 38.

38. Як пора рӯйҳо дар он рӯз дурахшону,

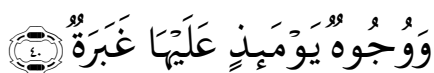
Яъне рӯйҳое, ки дар дунё дар сачдаи илоҳӣ буданд, дар он рӯз аз хурсандӣ медурахшанд. Зеро эшон неkbахтанду ва онҳо:..

Ќоҳикату-м мустабширах. 39.

39. хандону шодмон бошанд.

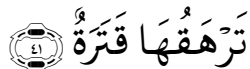
Яъне он аҳли имони ростине, ки дар дунё аз тарси рӯзи қиёмат мегиристанду амалҳои солахро анҷом медоданд ва дар ғами Исломи азиз буданду барои пешрафти ӯ кӯшиш ба харҷ медоданд, дар он рӯз хандону шодмон мебошанд. Яъне онҳо аз аҳли Ҷаннат бошанд ва саъодатмандии онҳо аз рӯйҳояшон маълум аст.

Ва вучӯху-й явмаизин ѓалайҳа ғабараҳ. 40.

40. Ва дар он рӯз як пора рӯйҳоро ғубор ва тирағӣ (нишаста) бошад.

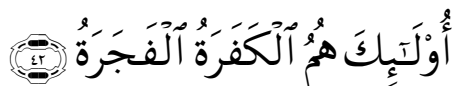
Яъне кофиронро аз тарси Дӯзах ғаму андӯх пеш меояд ва ғубору дуди ғами оянда бар рӯйҳояшон ғалаба мекунанд ва бадбахтии онҳо аз рӯйҳояшон маълум мегардад. Ва боз:...

Тарҳақуҳа қатараҳ. 41.

41. Бар он рӯйҳо торикӣ голиб омадааст

Яъне чеҳраҳои кофиронро сиёҳии куфр фаро гирифта илова бар ин зулмати фисқу фучур, гуноҳҳо сиёҳии онро дучанд созад ва дар назар ғуборолуд намояд. Ин аст натиҷаи куфри дунё дар охират.

Улāика ҳуму-л-кафарату-л фаҷараҳ. 42.

42. Он ҷамоат кофирону фоҷирон (бадкор) бошанд.

Ба кофирони беҳаё ҳар қадаре дар дунё панду насихат гуфта шуд, ҳеҷ таъсир накард, зеро ки на аз Холиқ тарсиданд ва на аз махлуқи Ӯ шарм доштанд.

Он гурӯҳе, ки дар оят бо рӯйҳои сиёҳ мавсуф шуданд, касонеанд, ки кофириро бо гуноҳу бадкорӣ ҷамъ карданд. Мисли

корҳои кардагиашон рӯзи қиёмат дар рӯйҳояшон сиёҳӣ ва ғубор ҷамъ мешавад.

Умедворем, ки мазмуни оятҳои дар ҳаққи муъминон ва кофирон нозилшуда ба дили ҳар хонанда ва шунаванда таъсире мегузорад. Ба дили муъминон таскину хурсандӣ ва умед меоварад. Дар дили кофирону фосиқон хавф ва тарс эҷод мекунад. Ҳоло зинда ҳастанд, имконият ҳаст, ки аз роҳи бад гашта, неқ гарданд.

Поёни сураи "**Абаса**". Ва лиллоҳил ҳамд.

81-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда, аз 29 оят иборат аст.

Ин сура дар бораи ҳақиқат будани ҳодисаҳои рӯзи қиёмат, хусусан ҳодисаҳои бузурги он рӯз, ки бо изни илоҳӣ рӯйи медиҳанд, нақл мекунад. Дар давоми сура сифати фариштаи гирифтаи Чабраил (а)-ро ки ноқили ваҳии илоҳӣ аст ва инчунин ҳақ будани пайғамбарии Муҳаммад (с) ва яқинанд сифатҳои ӯро нақл мешавад.

Имом Тирмизӣ аз Абдуллоҳ ибни Умар (р) ривоят мекунад, ки Расуллоҳ (с) гуфтанд: «Ҳар касе хоҳад рӯзи қиёматро бо чашми худ мисли Моҳтоб равшан бубинад, бояд ба сураҳои «Куввират», «Инфитор» ва «Уншаққат» назар кунад».

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону бениҳоят бораҳм аст.

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ

Иза-ш-шамсу куввират. 1.

1. Ҳар вақте ки Офтоб печонида (рӯшноӣ аз ӯ дур карда) шавад -

Ривояти бисёре омадааст, ки рӯзи қиёмат Офтоб печонида шавад ва дар назари мардум рӯшноӣаш гум шавад.